

Світлана МАКСИМЕНКО

“СТЕП” – 2020

(Фестиваль на Буковині у Подвірному)

На театральній мапі України 2020 року в часи пандемії (через согопа-вірус та пов’язані з ним карантинні обмеження) виникло багато не лише невідворотно прикріх ситуацій: почали масово зникати фестивалі, скорочувались гастролі, скасовувались прем’єри, бенефіси тощо, але й почали з’являтися нові, нестандартні рішення сценічного життя “епохи локдауну”.

Так, уже вчетверте на Буковині (на пограниччі України-Молдови-Румунії), у прикордонному селі Подвірне, відбувається фестиваль “СТЕП” (аббревіатура від: Справжніх ТЕатральних Патріотів). Традиційно тут збираються у серпні, напередодні Дня незалежності України. Його організатори – режисер Микола Бабин (випускник Національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого), Театральна студія “ВІК” (м. Київ), Будинок культури села Подвірне (директор – Людмила Романюк) та Мамалигівська об’єднана територіальна громада.

І якщо попередні три фестивалі тривали в нормальному, майже звичному форматі (до прикладу, останній, 2019 року, за “нормальних обставин”, зібрав у Подвірному представників з Чернівців, Коломиї, Мукачевого, Харкова, Хмельницького й Києва, а в його роботі взяли участь театри “ТЕМП” – Центрального палацу культури м. Чернівці, проект Сашка Брама та Коломийський театр “Соломія”; відбулися майстер-класи з театральної біомеханіки Мейерхольда від Євгена Тищука, творча зустріч із Людмилою Скрипкою, головним режисером Чернівецького драмтеатру імені

Завершальний театрознавчий день “СТЕПу”. Експерсія селом на мотоблоці (зліва направо): 1-й ряд – Микола Бабин, Ганна Веселовська; 2-й ряд – Василь Неволов, Світлана Максименко, Марина Котеленець, Петро Зузяк; 3-й – ряд Марта Лисякова, Наталія Клим, Аліна Маслюк, Віктор Іванов.

Ольги Кобилянської, та експерсійна програма, також відбулася прем’єра сезону – “Кайдаші 2.0” режисера Максима Голенка (Київ), коли місцеві жителі Подвірного, як писала преса, “вкусили мистецьких смаколиків”, – то цього року саме життя, здавалось, запропонувало іншу, сказати б, містичну режисуру дійства...

Напередодні проведення “СТЕПу” – 2020 у Чернівецькій області 20-23 серпня було оголошено посилені карантинні обмеження у зв’язку з поширенням пандемії із відповідними наслідками: заборона масових зібрань, дотримання санітарних норм, обов’язкове використання засобів захисту тощо. А під час святкування Державної незалежності України, 24 серпня, Буковина (згідно з розпорядженням

“СТЕП” розпочався! Зліва направо: Римма Зюбіна, Микола Бабин, Сергій Павлюк.

Слухачі “СТЕПу”.

МОЗ-у), була “віднесена” до “червоної зони” епідеміологічної небезпеки. Здавалось, усе було проти фестивалю: тривала підготовча робота організаторів, узгодження програми, приїзд учасників опинилися під загрозою зриву. Але “безумству хоробрих співаємо славу!” – можемо тут перефразувати класика. Те, що нереально здійснити у мегаполісі, можна реалізувати (з урахуванням специфіки і масштабів заходу) у маленькому українському селі Подвірне, на прикордонні трьох держав.

Отож, 20 – 23 серпня 2020 року, протягом чотирьох днів, аби взяти участь у дискусії на тему: “Український театр після карантину”, на “СТЕП” прибули провідні сучасні митці та однодумці М. Бабина з Івано-Франківська, Києва, Маріуполя, Херсона, Чернівців, Львова: актори, режисери, драматурги, театрознавці. Кожного дня була репрезентована окрема професія. Основою програми цьогорічного “СТЕПу” стало живе (не віртуальне!) спілкування з колегами за фахом задля напрацювання нових моделей, методологій, концепцій виживання театру в умовах пандемії коронавірусу.

Чи може театр сьогодні існувати лише у режимі “on line” і яким він має бути? Як працювати акторам, режисерам за умов карантинних обмежень? Чи може театр жити без живого спілкування з глядачем? Які думки, пропозиції і практичні поради можуть запропонувати тут теоретики театру, критики, науковці?

Театрознавчий день “СТЕПУ”: Світлана Максименко (Львів), Василь Неволов (Київ).

Тож “акторського” дня до обговорення проблеми долучилися відомі українські артистки Римма Зюбіна, Анжеліка Гирич (Київ, Академічний театр на Липках), актори Чернівецького академічного українського драматичного театру ім. О. Кобилянської.

Режисерські візії означеної теми другого дня озвучили Анатолій Левченко (Маріуполь). Сергій Павлюк (Херсонський театр ім. М. Куліша), Марта Лисякова (Чернівці), Дмитро Мельничук, Микола Бабин.

Наступними “забрали слово” драматурги Наталія Уварова (Новий український театр), Лена Лягушонко-

Другий режисерський день (зліва направо): Сергій Павлюк (Херсон), актор Петро Зузяк (Київ).

Заключний, театрознавчий день фестивалю. Сидять (зліва направо): Світлана Максименко, Василь Неволов, Микола Бабин, Марина Котеленець, Ганна Веселовська. Стоять (зліва направо): Наталія Клим, Сергій Романюк, Людмила Романюк, Марта Лисякова, Анатолій Левченко, Ірина Гречана, Аліна Маслюк, Петро Зузяк.

Драматург Андрій Бондаренко на пленері.

На кукурудзяному полі: комбайнер Валерій Кабанов та артистка Римма Зюбіна.

ва та Максим Курочкін (Київ), Андрій Бондаренко (Львів), які ділилися своїми думками в означений день програми.

Завершували фестиваль українські театрознавці та науковці: Ганна Веселовська, Василь Неволов, Марина Котеленець (Київ) та Світлана Максименко (Львів).

Загальновідомо: театр ніколи не вирішував проблем соціуму. Його місія – акцентувати, доносити, порушувати важливі, нагальні суспільно-історичні питання, які сьогодні хвилюють кожного нашого громадянина, але про них воліють мовчати державні мужі, створюючи тим нездорову психологічну атмосферу. Тривала самоізоляція українців від березня 2020 року – до літа, обмеження у спілкуванні, неможливість безперешкодного руху Україною та за кордон – вже дали свої начебто невидимі результати. Зросла кількість розлучень, психічних травм, шириться безробіття, посилюються економічні негаразди... Список можна продовжувати. Він особливо відчутний у великих містах-мільйонниках, де люди, позбавлені живої комунікації, потрапили в обставини “врятуй сам себе” або “лікар по телефону”. Ось тут лікувально-терапевтична функція театру спрацювала б на сто відсотків! Але – театри теж були зачинені.

Як справжній стратег та організатор, Микола Бабин відчув цю соціально-психологічну нішу й запропонував театрам просто ВИГОВОРИТИСЯ! Якою вдячною і потрібною була ця ідея! Зголоднілі за професійною дискусією, діловою розмовою, позбавлені фахових обмінів думками, конструктивних, позитивних рішень і просто зустрічей з давніми знайомими, – у Подвірному колеги нарешті все це отримали у сконцентрованому вигляді. Учасники фестивалю мали змогу вільно ходити (чи їздити на мотоблоці!) ошатним селом, милуватися синім небом, чистим, напоєним сільськими ароматами повітрям, запахом стиглих яблук, смакували холодною водою з криниці... Яке це щастя – позбутися страху самоізоляції і вийти у світ! Інший, не звикло галасливо-суєтний і нервово-напружений міський, а з уповільнено-смысловим спокоєм села, ближче до землі і коріння...

Тут загадувалась історія нашої сцени: Коломия, Єлисаветград, Полтава, Львів, Тернопіль, театр українських корифеїв і мандрівний галицько-український, що історично виживав власне за рахунок любови до нього сільського глядача, – він був основою його аудиторії й “меценатом” в часи бездержавности України. Гостили акторів у власних домівках та харчували їх сільські родини. Не завжди заможні. Але це було справою честі: підтримати українського актора, дати йому і собі почуття єдності у творенні “держави в проєкті”. Власне, національний театр у

Україні ніколи не існував завдяки, а частіше – всупереч обставинам.

Історія має здатність повторюватись. Труднощі початку ХХІ ст. поставили діячів театру перед новими викликами. Їх не врятував технологічний процес і широкі комунікаційні можливості сучасних медіа-ресурсів. За добу до приїзду учасників “СТЕПу” на Буковині були введені ще жорсткіші обмеження. М. Бабин, який планував приймати гостей у просторому Подвірнянському Палаці культури, змушений був скористатися новозмонтованою альтанкою просто неба у центральному сквері села. А нечисленні (проте професійно вмотивовані) слухачі дискусій спостерігали за дійством у тихому затінку дерев.

Важко переоцінити вагомість напрацьованих (поки що лише вербалізованих) пошуків нової концепції фестивалю у Подвірному. Його особлива геолокація – три кордони України-Молдови-Румунії – поруч; багатонаціональна культура і впливи церковних громад не завжди суголосні національній ідеї держави Україна. А в молодих організаторів “СТЕПу”, окрім благородної ідеї нести в маси мистецтво рідної сцени в екстремально важкі часи – жодних інших вагомих протегувань, конструктивних сприянь, фінансувань, як виглядає, не було!

Микола Бабин у пошуку власної моделі і, можливо, майбутньої перспективи національного театру.

Варіанти його концепцій, з урахуванням географічних особливостей “СТЕПу”, були конструктивно проговорені і запропоновані на виробничій нараді театрознавців. Що з них обере для подальшого втілення молода команда організаторів фесту – покаже час. Важливо, щоб тут не стояла остронь у ролі пасивних спостерігачів місцева влада, меценати та патріоти української справи. Адже так важливо в часи випробувань держави (війна на Сході України, спроба сепаратистських настроїв на західних прикордонних територіях і згаданий вже covid – 19) створити міцний форпост національного духу у вигляді успішного, молодого, креативного українського театру з його високою енергією творення. Власне, таким і є “СТЕП”.

с. Подвірне – м. Львів

Світлина до статті – Сергій Волосовець, Микола Бабин

У яблуневому саду Подвірного (зліва направо): 1-й ряд – Наталія Клим, Микола Бабин; 2-й ряд – Катерина та Сергій Павлюки, Римма Зюбіна, Артем Верега, Петро Зузак, Анжеліка Гирич, Оксана Стринадюк.

